

կամ տալիս են այնպիսի անպիտան եղներ, որ գիւղացիք հրա-
ժարւում են ընդունել: Սպառնալիքը, ուժը լռեցնում է նրանց
և ստիպում համակերպուելու մասնաժողովի ցանկութիւններին:
դժուար չէ դուշակել, թէ ի՞նչ ոյժ էր այդ:

Միակ միջիժարական ճշգութիւնը հաշիւներէ կողմից նկա-
տելի է Տ. Լևոն վարդապետի նախագահութեամբ կազմուած
մասնաժողովի գործունէութեան մէջ 1906 թ. մայիսից—1907 թ.
սեպտ. : Այս մասնաժողովը 8 անգամ հաշիւ է տուել Կեդրո-
նական նպաստամատոյց Յանձնաժողովին, ապա նախիջևանում
քննել է փոտտաթղթերի հետ Յանձնաժողովի ներկայացուցիչ
պ. Արամ Տ. Գրիգորեան: Այս մասնաժողովի ձեռքով ծախ-
սուել է 28950 ռ. 60 կ., որի մանրամասն հաշիւը դրուած է
մեր առաջ հարկաւոր բացատրութիւններով:

Գ.

Բարգէն վարդապետ Կաթողիկոսական ընտրութիւն եւ
կանոններ՝ Վաղարշապատ 1908. գինն է 40 կոպէկ:

Վերնագիրը ցոյց է տալիս գրքի էական բովանդակու-
թիւնը. Կաթողիկոսական ընտրութիւն և կանոններ: Որքան էլ
նորեւուկներ գոռան, գոչեն, հայ ժողովուրդը դեռ մնում է
հաւատարիմ իւր ազգային եկեղեցուն, որ զրկուելով իւր հո-
վուից, ինչպէս գրքի ճակատին Խորենացու ողբից առած պատ-
շաճաւոր ընաբանից երևում է, բնականաբար կը հետաքրքրուի
իւր ապագայ հովուի ընտրութեամբ:

Ուստի մի սիրուն գործ է կատարել Հ. Բարգէնը ամբիո-
փելով հայրապետական ընտրութեան կանոնները իւր յարակից
խնդիրներով: Գրքոյկիս բովանդակութիւնն է Տեղակալ կար-
գելը, Կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակը որոշելը, պատ-
գամաւոր ընտրող բոլոր թեմերը անուն անուն, պատգամա-
ւորների թիւը, Տաճկահայոց վէճն այդ մասին, թեմական պատ-
գամաւորների և Կաթողիկոսի ընտրութեան կանոններ, վեր-
ջինս, ռուսերէն ընագրով: Գրքոյկիս համարեա վերջին կէտը
նուիրուած է մի շատ հետաքրքրական խնդրի «Տանկահայոց
մասնակցութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան».
մէջ են բերուած անտիպ վաւերագրեր, որ անցեալում փոխա-
նակուել են Ա. Էջմիածնի միաբանութեան, ժամանակի տեղա-
կալի և արժանայիշատակ Մերսէս Պատրիարք Վարդապետեանի
միջև: Այս խնդիրն իսկապէս արդէն լուծուել է Խրմեանի ընտ-

ըութեանը, բայց վաւերագրերն ունին պատմական նշանակութիւն և անշուշտ արժանի հրատարակութեան:

Անտիպ վաւերագրերի այս հրատարակութիւնը մեզ յիշեցնում է, թէ վերջապէս ժամանակ է, որ Ս. Եջմիածնի միաբանութիւնը ձեռնարկէ իւր Սինոդի և հայրապետական դիւանի գոնեա կարևոր պատմական վաւերագրերը հետզհետէ լոյս ընծայելու:

Առաջին անգամը չէ, որ Հ. Բարսեղէնը գրական տպարէզն է հանդէս գալիս: Աինչև այժմ նա հրատարակել է Առաքել Գաւրիսեան պատմագրութեան երրորդ տպագրութիւնը, որ նախորդներէից լաւագոյն է: Յետոյ առաջին անգամ նա է լոյս ընծայել Զուգայեցի Խաչատուր Արեղայի «Պատմութիւն Պարսից», որ ոչ միայն Պարսից նորագոյն շրջանի, այլ և մեր նոր—Ջուղայի Հայոց պատմութեան և դպրոցի շրջանի համար անգնահատելի նիւթ է տալիս իբրև ժամանակակից յիշատակարան: Ապա տուել է Ա. Կրիմսկու «Մահմետական աշխարհն ու նորա Ապագան» պատմական սիրուն և սեղմ գրութեան յաջող թարգմանութիւնը: Իսկ վերջին գրքոյկով գալիս է լրացնելու նախ և առաջ մի գործնական պահանջ, որի առթիւ հրատարակել է և պատմական անտիպ վաւերագրեր:

Ուրախալի է տեսնել, որ երիտասարդ ճեմարանական վարդապետները իւրեանց պաշտօնական պարապմունքներից դուրս ազատ ժամանակը նուիրում են գրական երկերի և հրատարակութեանց:

Ս. Կանայեան.

«Տունկերը ու անոնց հայերէն անունները». Դոկտ. Յովն. Արթինեանի, Փարիզ, 1906 թ. տպ. Տոգրամաճեան, in 8, պատկերազարդ, մաքուր տիպ, գինը 1 ֆ. 25 սն:—

Մեզանում զգալի կերպով բացակայում է մեր երկրի բոյսերի հայ անունների ժողովածուն: Տաճկահայերը պէտք է ասել այդ ճիւղին շատ աւելի յառաջ ու լայն ուշադրութիւն են դարձրել: Ալիշանը իւր «Հայբուսակ»-ով, Քաջբերդին իւր «Բառգրքով» այս գործի հաստատուն սկիզբը դրին ու ապացուցին, որ մեր լեզուն զուրկ չէ բոյսերի հայերէն անուններից, ինչպէս և մեր երկիրը ճոխ ու բեղուն բուսական արտադրութիւնից, լեռներն ու հովիտները: